

ANY III.

BARCELONA 15 DE JUNY DE 1905.

Núm. 59

Jascinto Verdaguer

Al arribar el terç aniversari de la mort del inoblidable Mossen Cinto, no 'ns podem estar de dedicar-li quatre ratlles pera conservar viu en lo més pregón de la nostra ànima el record amorós del més gran de nostres poetes, y refermar nostra veneració a un nom tant gloriós, que be podem dir, sense cap por d'exagerar, que per sí sol simbolisa l'ànima poètica de la terra catalana.

¡Jascinto Verdaguer! Aquet nom ens evoca munió de pensaments delicadíssims amanes de la sublimitat y dolcesa de les concepcions poètiques de ses obres genials; ¡no us heu sentit fortament corpresos, suaument conmoguts, al llegir qualsevulga de sos poemes, sigui' que sigui? ¡No us heu sentit trasportats pel més fogós entusiasme patriòtic hallègirs a celebrada *Oda a Barcelona*? ¡No heu experimentat un dolcís sentiment quan parla ab les flors y 'ls aucells de son jardí, amb aquell llenguatge sobrenatural que sols entenen els poetes? ¡No us heu sentit sincerament religiosos al llegir sos poemes místichs, y no heu compartit amb ell ses penes, aflayrant les *Flors del Calvari*? ¡Ab quina tendresa us parla dels pinsans y cadeneres del bosch, de la rosa y de la farigola, dels pastors y de les íntimes escenes de lallar payral! ¡Que es tristay ensemps dolsa la cansó del *Emigrant*!

Pero deixant de banda aquet sentiment candorós de sos petits poemes ¡qué son grans, qué son sublims, qué son hardits y plens de forsa sobrehumana 'ls pensaments continguts en ses dos grans epopeyes, el *Canigó* y l' *Atlàntida*! Allà 's desborda l'imaginació del poeta, com les cataractes del Niágara, o com el volcà potent que llença foch pels ayres y fa tremolar la terra ab terrors espantosos.

Aquestes son les produccions del geni, pero en Verdaguer ha fet també un gran servey a Catalunya creant la puresa del llenguatge.

Com si una misteriosa forsa sobrehumana l'hagués impulsat a obrar avensantse a son temps, les obres d'en Verdaguer están escrites en un català perfecte, molt abans, com regoneixerán els futurs historiadors, d'arribar a son terme l'obra filològica que 's comensa a elaborar a Catalunya. El català de mossen Cinto te molta semblansa ab l'admirable ístil de les velles Cròniques y dels escriptors de la primera època, de tal manera, que al costat dels noms de Lluï, Jaume I, Desclot, Muntaner y Descoll be hi pot figurar el del nostre poeta contemporani. L'única diferencia que s'hi nota es la determinada pel temps. L'ístil del segle XIII y no solament a Catalunya sino també en altres païssos, te quelcom d'infantivol, puig procedint directament del llatí, estava encara en el període d'infantesa; l'ístil d'en Verdaguer, usant termes y locucions plenes de vida y eliminant tant sols los arcaïsmes que no poden resucitar, conserva les mateixes qualitats d'aquell llen-

guatge admirable, pero ja més robust, més modern, fresch y sempre jove.

Ningú com ell a sapigut treure tant partit del tresor inmens de paraules y locucions catalanes conservades en els recons de nostres valls y montanyes. Ningú com ell ha sapigut lligar tantbe 'l llenguatge antich ab lo modern, ni ha sapigut armonisar ab tanta justesa y naturalitat l'expressió viva del poble ab la lletra arcaica dels clàssichs mitjvals. Y en aquet parlar franch que tant el caracteriza, ens descriu ab tanta fidelitat els llochs, els homens y les costums peculiars de cada comarca, pero molt particularment les d'aquelles regions pirenenques que son el cor de la Nacionalitat Catalana, que ni 'ls millors excursionistes demostren conèixerles tant a fons. Y si ell coneixia tant be la terra, que la dominava ab sa mirada com l'aliga que domina les planes y les cimes alteroses ¡qué te d'extrany que conegué ab tota perfecció la seva llengua, qué te d'extrany que estimés tant la seva parla natural, que l'usava en tots los actes de la seva vida, en tots los escrits, y aixó en una època en que l'escriure en català 's feya objecte de burla, quan no eren gayre conegudes les idees catalanistes.

Ell es el clàssich per excelencia. En puritat de llenguatge ningú 'l supera. Ses obres, que son moltes, son el mirall del léxich català, son espill de la més sana y bona literatura. ¡Quina llástima que hagi desaparegut de la terra tant aviat, interrompent el seguit de produccions literaries que la feconditat prodigiosa de son geni continuament le dictava! ¡Quina llástima que sigui tant curta la vida terrena dels grans homes!

Ells no han vingut al mod pera la sola generació que 'ls ha vist néixer, sino pera guanyarse ells llaurers de la gloria eterna, y per 'xo, aixís com viurán eternament l' *Iliada* y l' *Eneida*, que proclamarán pels segles dels segles l'hermosura de les llengües grega y llatina, també pels segles del segle, malgrat possibles cataclismes socials, serán llegits y admirats el *Canigó* y l' *Atlàntida*, glorificantse ensemps el poeta Verdaguer y la seva Patria, y amb ells la llengua catalana.

Comensem nosaltres, els d'aquesta generació, a honorarlo a mossen Cinto, no deixant may la lectura de ses obres. Convé en gran manera a nostre poble, ens convé com el pa de cada día la constant y obstinada lectura de nostra literatura nacional: en quant a la literatura antiga, Ramón Llull y les velles Cròniques; en quant a la literatura moderna, Jascinto Verdaguer. Aprenquem de memoria les millors estrofes de mossen Cinto; no sols pera delitarnos en la fluïdesa de sa poesia encisadora y admirar l'alta volada de sos pensaments sublims, sino pera assadollarnos del esperit que respiren totes elles, esperit catalanesch en la forma, bondados y caritatiu en l'essencia. Podriam dir que tota la doctrina continguda en sos poemes se condensa en aquestes dues idees: *caritat cristiana y amor a Catalunya*. ¡Quina ànima més hermosa! — BONAV.ª RIERA

Els éxits dels partidaris de la afinitat

Mort de "La Renaixensa". — Desprestigi de la Unió

En un dels números anteriors donavam compte de la desaparició de *La Renaixensa* dedicantli un recort y fent esment dels grans serveys que prestà a la causa de Catalunya; avuy ens veyem obligats a parlar de las causas que han determinat la mort d'un element tant valios pera 'l nacionalisme, causas que, com deyam en nostra edició anterior, no obeheixen a un fet isolat, sinó a una colla de disbarats polítichs portats a cap pels senyors que tenen la Unió Catalanista en las sevas mans.

Y volem parlarne, no pel gust de retreure erros passats ni pera mortificar als causants d'aquestes pèrduas, sino pera que serveixi d'experiencia a aquells que creyan bona una tàctica de conveniencias politicas que tant funestos resultats ha donat fins avuy día.

Si volguessim analizar las causas hauríam de dividir las en dos grupos: las de personalismes y las de criteri polítich. De las primeras poch ne parlarém, sols farem constar que 'ls que més l'aborrian hi han fet el primer paper, calumiant a dreta y esquerra y procurant agavellar càrrechs que sols els han servit pera patentisar la seva ineptitud.

De la qüestió de criteri parlarém extensament pera que vegin nostres lectors lo acertats que anavam quan, molt avants que tot aixó, prevéyam la crisis a que s'abocava el Catalanisme.

El cambi d'orientació política que, ab la nostra protesta y la protesta dels elements de més prestigi dintre del Catalanisme, s'operà dintre de la Unió Catalanista, gracies a la evolució feta per uns quants individus que, cansats de predicar puresas de procediment, cregueren que lo millor era ajuntarse ab els elements regionalistas, trascendí fins a organismes com *La Renaixensa*. May aquet periòdich, si hagués continuat en mans dels seus antichs propietaris y fundadors, hauria secundat campanya tant esbojarrada; may *La Renaixensa*, en mans d'en Guimerà y de l'Aldavert, hauria desmentit vergonyosament la seva historia política; may en aquelles mateixas planes, que tant valentament havian sabut defensar la puresa de la nostra causa, s'hi haurian estampat la serie de claudicacions que més tart hi llegirem. Emperó la casualitat—premeditada potser pels que la adquiriren—feu que *La Renaixensa* 's trovés en mans novellas en el periodisme, en las mateixas mans dels que imprimiren nova orientació (?) a la Unió Catalanista, y *La Renaixensa*, com els deya, secundà la pensada.

Jo no sé si el canvi venia preparant-se de temps, jo no sé si an aquesta girada s'hi posà tota la intenció premeditada d'uns quants esperits, mes la observació dels fets fa creure que sí. Efectivament: la Assamblea de Tarrassa, aquella Assamblea en la que se 'ns portà enganyats com a xinos, fentnos aprovar lo contrari de lo que pensavam gràcies a la hipocresia plorànera dels qui, tot dihent que no hi creyan y invocant el seu radicalisme, la seva historia y l'èxit del acte que s'anava a realisar, ens feren prometre que no parlariam en contra dels acorts de la ponència, tant sols fos pera demostrar que cremavam l'últim ciri en l'altar de la concordia; aquella Assamblea feta pera revisar els acorts aprovats en la de Reus y derogarlos, segons deyan, en cas de que 'ls assembleístas no hi estessin conformes, procurant de sota mà ferhi entrar foras elements de *La Veu de Catalunya*; aquella Assamblea en la que un regidor de Barcelona apoyat per en Planas y Casals, vingué ab el títol de delegat a modificar las conclusions de la ponència en el sentit de tenir més tolerancia y donar més facilitats als que, ab el nom de catalanistas, volguessin concórrer a la lluyta electoral; aquella Assamblea, veraderos funerals de la Unió Catalanista, fou el primer pas cap a la mort d'un criteri polítich sustentat sempre per la Unió.

Mes no n'hi havia prou ab la Assamblea de Tarrassa. Tothom sabia que un dels més poderosos elements pera efectuar el canvi era l'evangel del *Catalanisme*, com molts l'anomenavan allavors (potser els mateixos que més tart el profanaren), era *La Renaixensa* que ab sas campanyas y ab son prestigi podia privar certas intencions; sabia tothom també que mentres d'ella en fos director en Pere Aldavert *La Renaixensa* no cambiaria de criteri, perque no li tira l'Aldavert per diputat ni els diners el farán may cambiar d'ideas, com ho demostrà am prou eloqüencia quan las bossas fortas de *La Veu de Catalunya* volian comprarli a millor preu el diari que ells creyan podia tombar la opinió catalanista cap a las concessions polaviejistas. Era, per lo tant, indispensable apoderarse d'aquell periódich, y aixó ho lograren donant com a excusa la necessitat d'imprimir més vida al orgue del catalanisme radical. Y avans d'empendre els primers treballs pera la nova empresa, lo primer que feren els iniciadors fou nomenarse un director que 'ls secundés els seus plans, perque ja sabian que l'Aldavert no servia pera fer campanyas com las que ha fet *La Renaixensa* aquets últims tres anys. Ells, els iniciadors del nou projecte, els que sabian perfectament el plan que de sota-ma tramavien, foren els que, convertits en dictadors, imposaren un director de la seva mida com a garantia de la nova política que anavan a seguir. A l'Aldavert li feren entre tots un himne de lloansas, empero era condició precisa que ni un dia més tingués a las sevas mans *La Renaixensa*, cosa que no li tingueren de dir, ja que ell els ho posà avants per condició.

Ja tenim donchs, per un cantó, la Assamblea de Tarrassa, y per l'altre, amos y senyors de *La Renaixensa* ab l'Aldavert fora de director: ¿Qué calia fer més pera comensar la obra destructora del catalanisme radical? Presentar una candidatura pera 'ls càrrechs de la Junta Permanent que, a la vegada que satisfés els desitjos de ferm radicalisme de que estaven posseïts els representants de las entitats y periódichs adherits a la Unió, sapigués, quan fos l'hora, claudicar del mateix radicalisme que 'ls elevava an aquells llocs.

Un home hi havia que, per sas extremadas prédicas contra 'ls regionalistas de *La Veu* y per sas ideas radicals, sustentadas per escrit y de paraula, pública y privadament, era prou garantia pera acabar ab la política de contemporisacions, a la vegada que fora acceptat per tots els representants que assistissin al Concell General de la Unió. Se 'l posà en candidatura pera la presidencia enfront d'altra candidatura dels partidaris de la política regionalista. La primera triomfà per gran majoria, ab l'aplauso de tots els que veyan en tal triomf la victoria decisiva de la política radical dintre de la Unió Catalanista.

Y explicats aquets antecedents, cal fer constar que ni el novell director de *La Renaixensa* ni el radicalissim president de la Unió comensaren la obra destructora; aquet paper estava reservat a qui, segons sembla, tenia un càrrech honorari en aquet tripijoch y que fou el que inicià els pactes ab en Robert, al objecte, joh talent privilegiat de las personas! d'ensorrar pera sempre an els de *La Veu de Catalunya*. He dit càrrech

honorari pera no dir usurpació de facultats, ja que l'individu en qüestió pactà, no sé qué ni vull saberho, ab en Robert, a espatlles de la Junta Permanent que, segons lley, és la única encarregada de dirigir la marxa política del *Catalanisme*.

No vull saberho lo que pactà; sols sé, y aixó com que 'm consta ho puch dir, que als pochos días de la esmentada entrevista em digué particularment el president de la Unió que enviaria una carta an en Robert en la que li feya la promesa de no fundar cap entitat catalanista en els llocs ahont hi haguessin Lligas Regionalistas, suplicantli, en cambi, que no 's fundessin Lligas en els llocs ahont la Unió hi tingués entitats adheridas, idea que al portarla, per indicació meva, a la aprovació de la Junta Permanent se li rebutjà per unanimitat, cosa que no ha d'extranyarse, ja que allavors encare la majoria no estavan enterats dels plans que uns quants tramavien, per aixó s'explica que 'ls mateixos individus que desaprovaren l'envió de la carta, posteriorment s'avingueren a cosas pitjors.

Per si algú dels que aquestas ratllas llegeixin no sapigués veure tota la intenció que enclou l'envió d'una carta com la que hi citat, em permetré ferhi alguna comentari. Comprometres a no fundar Centres Catalanistas en els llocs ahont ells hi tinguessin Lligas Regionalistas vol dir molt: vol dir, a més de renunciar a un camp vastíssim, deixant d'exercirhi una propaganda que la Junta Permanent no pot, ni are ni may, despreciar; vol dir molt més, vol dir d'una manera ben clara y explicita que entre 'l programa y política de *La Veu* y el programa y política de la Unió no hi ha cap diferencia, perque fora una aberració grossíssima creure que entre els dos hi ha diferencias de criteri y renunciar a propagar el de la Unió Catalanista. Es, donchs, ben clar que l'envió d'aquella carta era 'l primer pas cap a la fusió de la Unió Catalanista ab els regionalistas; aixis ho entengueren els individus de la Permanent, privant an el President d'enviar la carta.

El primer intent no 'ls sortí com ells volian, mes no per aixó deixaren la empresa. Unas vegadas fent el sacrificat, altres ab la excusa de volguer unió, concordia y afinitat, cada dia anavan apoderantse dels inconscients y dels cansats de fer el radical per forza, y ab aquets elements comensaren altre cop la feyna. An ella 'ls ajudà moltíssim *La Renaixensa*, que, dirigida per un senyor que estava cansat de dir y d'escriure que 'ls regionalistas estavan dels catalanistas a una immensa distancia, permetia que cada dia s'estampés el sumari de *La Veu de Catalunya* en la secció de «Premsa catalanista», y quan se 'ls preguntava perque sembraven tals confusious, s'excusaven l'un ab l'altre, com si 's donguessin vergonya de defensar semblants erros.

Vingué la mort d'en Robert a esgarriarlos tots els plans, ja que 'ls elements antichs de *La Veu de Catalunya* eran contraris als pactes tinguts ab en Robert, y allavors fou quan la Unió y *La Renaixensa* posaren en práctica una frase del president de la Unió Catalanista que demostra el seu nivell moral: *Ells l'han explotat en vida, nosaltres l'explotarem en mort*.

Y com que encara queda molt per dir, deixo per un altre dia la continuació d'aquesta historia, que es la passió y mort de *La Renaixensa* y el desprestigi de la Unió Catalanista, merçes siguin dadas als talents polítichs que tot ho han malmés sense que n'hagin treç el profit que ells n'esperavan.

J. M.

ENGRUNAS

PER tot arreu tenen bech las oas. Desde'l comensament de la guerra que 'ls russos sotreixen derrota darrera derrota, que'l transiberià no deixa d'engolir homes y més homes cap a la Mandxuria pera anar a morir a mans dels japonesos, que tots els barcos que tenian han quedat estabellats per els den Togo, que an el Japó no saben ja que ferne dels presoners que tenen, y quan sembla que las classes mitja y alta de Russia deurian estar preocupadas de la situació, veyent per tot arreu el moviment revolucionari, quan sa actitud deuria ésser de protesta per la continuació de la guerra o al menys de reculliment pera respectar el dol de tantas mares quins fills han mort en aquesta desastrosa guerra, heus aquí com explican els corresponsals la ma-

nera com aquellas reberen la nova del darrer desastre de sa marina:

«Sant-Petersburg, 6 de Juny.—Un dels diaris mes importants de la capital, la *Novoie Vremia* y el *Bircheraya Viedomosti*, conservador el primer y liberal el segon, destinan algunas ratllas a n'aquest assumpto.

La *Novoie Vremia* observa que 'l dia en que es conegué la nova oficial del desastre y que ningú desconeixia la seva extensió, tots els teatres y catés-concerts estavan oberts y feyan tantos bones entradas com de costum. El públich reya, bevia, bromejava, com si no hagués passat res d'extraordinari. En el nombre de las entradas en els diferents llocs d'edició nos feya notava pas la mes lleugera disminució respecte als días anteriors.»

El *Bircheraya Viedomosti* diu:

«Es llegien els diaris y els telegramas que la censura havia graciosament deixat passar. Alguns tenian el posat serio, altres semblavan completament indiferents, mentres que alguns alavan las espatlles ó emetian observacions y criticas.... Y després s'en anavan a las illas ó jardins ont un se diverteix, a n'els restaurants y també a n' a les nombrosas comisions ahont, a cambi de las fitxas de presencia es delibera respecte a las diferents maneres de mal administrar l'Estat.»

Talment sembla una segona edició de lo que passà a Espanya; els ports de Barcelona y altres de la Península no paravan may d'embarcar joves y més joves cap a Cuba, las balas dels cubans y sobretot las malfalties contrertes en aquell clima malsà, anavan delmant el jovent y omplint d'esglay y de dolor a sas familias; quan tothom que volgués pensar una mica podia adonarse de la pendent per la que ab velocitat sempre creixent, anava rodolant Espanya cap al fons de l'abim sense sortida, els governs desatentats llansavan la quixotada del *último soldado* y la *última peseta*, la gent indiferent continuava divertintse sorda als plans de las que tenian els fruïts de sas entranyas y las illas de Cuba y Filipinas. Vingué'l desastre y tampoch la gent se'n donà compte. Tornaren, els que pogueren, de Cuba, y aquells desembarchs de calaveras vivents no aixecaren cap protesta. Aquestas no vingueren fins que per saldar els comptes de la campanya que s'emprengué amb el beneplàcit y fins la instigació de la majoria, demanaren als contribuyents unas quantas pessetas.

La sang dels pobres no té importancia, no fa perdre horas de dormir ni priva d'anar als llocs de divertiment a matar l'aburrimient del dia; las quantas pessetas menys a la caixa es ja una cosa més grave y val la pena de cridar y fer el valent per arribar a... pagar con recargo.

No m'entero gaire de lo que fa ni de lo que deixa de fer l'Ajuntament de Barcelona perque encara que segons diuen, el que avuy tenim, es la verdadera expressió de la voluntat popular ja sé que pam ensà, pam enllà, tindrà els mateixos vicis y defectes que tenian els altres Ajuntaments nomenats per obra y gracia del caciquisme.

Pero hi han vegadas que encara que un home no vulga s'ha d'enterar de las cosas, y an cop enterat no pot menos que fer els comentaris que, no per ésser massa repetits, deixen d'ésser sempre veritat.

Donchs es el cas que 'ls regidors barcelonins se dolian amargament, en llarchs discursos, de la falta d'il·lustració y cultura social de que donan mostrars els seus representats, retreyent com un de tants exemples, l'oposició sistemática que fan en molts punts de la ciutat a que 'ls empleats del Municipi agafaren els gossos sens amo que corrent per la població poden mossegar a las personas amb perill d'inocular la rabia, cosa que amb massa frecuencia succeheix. Un dels regidors, després d'apostrofar durament als que tal fan demanava que 'ls llasesros del carretó anessin escoltats per forsa municipal ó per guardias civils a fi de fer respectar las ordenansas.

No hi tenim res que dir, perque es una vergonya que 'ls mateixos a qui's tracta de salvar del perill s'oposin a la realisació d'un acte tant humanitari; però farem notar als regidors republicans que tant justament s'exclaman, que no'ls ha de venir de nou la falta de cultura y d'il·lustració de las masses barceloninas ja que sense ellas, o sigui sense aquesta falta d'il·lustració y cultura, no haurian sigut elegits uns elements que si fa o no fa estan a la mateixa altura.

Es clar que es una llàstima que'l poble reveli una educació tan pessima, però la consecuencia es lògica: ¿Que'n volen esperar d'un poble que, al desvetllarse, elegeix un Ajuntament com el que tenim?

Si tingués un dit de seny no foren ells els representants del poble.

Aconsolínse, donchs, el regidors de Barcelona y pensin que, molt pitjor que no deixar agafar gossos perillous, es entronisar a n'el Municipi las nulitats que avuy l'ocupan.

Jo no ho sabia que'ns haguessin vingut a visitarbarcos de guerra, però me cridà l'atenció veure en molts punts de nostra ciutat collas de jovincels amb levitas negres, armilles blanques y gorras galonejades. ¿Qué son dels esculapis aquets minyons?—vaig preguntar.

—No, que es un planter de marinos.

—¿Marinos d'ahont?

—Marinos de guerra espanyols.

Caratsus, vaig dir, encara n'hi deuen quedar molts de barcos de guerra a Espanya, perque, iiqué's creuen que s'en veyan poch de oficials de marina!! Si no feyan com a las comedias fan de passar sempre 'ls mateixos, ja 'ls asseguro que jo sol ne vaig contar un centenar; l'esquadra d'en Togo de segur que no porta més gent de mando.

En fi, cap a veure l'esquadra falta gent; tot justament feya poch que haviam tingut una esquadra inglesa al port de Barcelona y, com que durant aquells dias de mariners ne váreig veure molts, però de oficials molts poch, fent comparacions, vaig pensar que si tenim en comptelagent de mando que portan els uns amb la gent de mando que 'ls altres portavan, l'espanyola havia de quintuplicarla; cap a veure la esquadra falta gent.

Esquadra, has dit? Hont rediantre es la esquadra? Deu haver sortit a fer maniobras.

—Mestre,—crido a un home dels que llogan gusis—que'm fariel el favor de dirme hont és l'esquadra espanyola?

—Prou. Veu aquells dos barcos d'allà baix?

—Sí.

—Donchs alló es l'esquadra espanyola.

—Minyó: que us creyeu que vinch de Tremp? Si en aquells dos barquets am prou feynas hi caben — sense arrugarlas — las levitas que aquets dias he vist de més per Barcelona.

—Que jo sáiga, no hi ha altres barcos de guerra espanyols, més que aquells dos que li senyalo.

—Peró... per dos barquets tants oficials?

—Oh, és qu'han vingut per aprendre coses d'electricitat.

—Ah, ja; devian aprendre la electricitat del tramvia perque tot lo dia eran a las Ramblas y el Passeig de Gracia. Vaja, adeusiau; ja 'ls vindré a veure quan marxín.

Després em vaig repensar, y, com que un home té un cor tant petit pera presenciar desgracias, vaig dirme interiorment: no hi vagis.

Com de fet. L'Osado, aquell mateix que temps enrera va pegar cops de cap contra una muralla en un port d'Andalusia, al agafar l'arrencada sortint del port de Barcelona, s'entrançabá amb una barca pescadora y sortí que 'ls que la tripulavan saltaren a l'aygua, que si no fa una colla de víctimas.

L'altre, el Lepanto, una carrossa més pesada que la del marquès d'Alfarrás, magestosament sortí del port sense que per are se sáiga que hagi suferit cap averia. Cosa que constitueix una gran éxit pera un barco de guerra espanyol.

Crónica nacionalista

NORUEGA

Per els qu'ens preocupem de las qüestions nacionalistas, no'ns ha de passar desapercibut l'acte de Noruega al declarar-se en nació independent donant aixís per dissolta la unió ab Suecia. Ens ha d'interessar l'important acord del Parlament noruech tant pel fet en si ja prou trascendental, com per la manera extraordinaria, casi excepcional com s'ha efectuat, bon precedent pels possibles conflictes entre nacionalitats en l'esdevenidor. En efecte, no estem acostumats a qu'els assumptes en que hi juga el principal paper la llibertat dels pobles se resolguin pacíficament, fent honor al dret que te una nacionalitat—com se li reconeix al individu—de reivindicar la seva soberania y d'acomodar sos actes a sa mellor conveniencia. Si admetem en la Societat el principi de llibertat voluntat, pel que a ningú pot obligar-se a ésser subditiu a cap altre ni que cap poder puga

impedir els actes que naixin de la propia personalitat, en bona llogica havem d'acceptar y defensar a las totas, el dret que té tota nacionalitat d'unirse, pactar, fer tractats, lligas y aliansas ab altres, per fins determinants, quedant no obstant lliures de separarse si sos propis interessos, conveniencias o senzilla voluntat aixís ho estimin necessari. Es illóghic concedir al individu facultats d'associarse y negarlos a la nacionalitat, que constitueix un nucleu determinant en la Humanitat. Lo mes que pot reclamar la part contraria es una indemnizació pels perjudicis que poden causarli aquestas decisions, si no conta ab ellas.

Devant d'aquet indiscutible dret, reconegut per Inglaterra ab las sevas colonias d'Austràlia y Canadá, si be negat quan per la manca de vida propia el poble reintegrat a sa absoluta sobirania podia esdevenirli en perill, els pobles de Suecia y Noruega acaban de donarli tribut, no donant lloch a cap rompiment lamentable entre las dugas nacions, que seguirán guardantse amistosas relacions com avans de la desunió o potser més encara.

Qu'en prenguin bona nota els pobles que s'horrorit-zan, quan qualque nacionalitat a son poder sotmesa li exigeix lo degut respecte a sa personalitat y reivindicació lo dret del pacte lliure, y qu'aprenguin de resoldre aquestas qüestions d'acort ab la civilisació y de las mateixas conveniencias dels pobles beligerants, els quals en la solució serena y pacífica de llurs conflictes hi sortiran guanyant, ells y la civilisació. Ja sabem qu'es tirar aygua a mar, fent veure aquesta vritat a gent que put ja a cos mort, y que sols sab respondre ab la *incon-sultabilidad de la Patria una é indivisible, la unidad de cinco siglos que tanta sangre nos cuesta*, fochs d'artifici, caborios sols d'enteneniments malats. Mes aixó ens ha de tindre sens cuidado; la qüestió es voler y obrar.

La unió de Noruega y Suecia no nasqué de la seva voluntat ni la motivá per res la conveniencia, sino que s'efectuá per imposició de las potencies aliadas contra la epopeya napoleónica l'any 1814, formant l'Estat ab la Suecia, qui rebé tota la influencia de Rússia, y la Noruega, territori separat del regne de Dinamarca castigant aixís la fidelitat d'aquet poble al Gran Conquistador del sigle XIX. Del regnat d'aquestos paissos els aliats nomenaren a Carles Bernadotte, ex-general d'en Napoleón y que li feu traició, quan aquest se trobá en desgracia. A n'aquesta dinastia pertany el fins avuy rey dels pobles units de Suecia y Noruega, Oscar II.

No existint fi justificable pera aquesta unió, se comprén que tots els impulsos corresponguessin a la idea de trencarla lo més aviat possible, lo que ha tingut lloch a la primera ocasió.

Hi ha que fer notar que no eran causa del moviment separatista de Noruega, lo que acostuma serho en altres paissos, hont hi está per resoldre el problema nacionalista.

A causa de lo liberalíssim del regim, Noruega ha pogut aixecarse de la seva postració d'avans y avuy se'ns presenta com un model de poble, culte, innovador y intel·ligent, adquirint, malgrat la seva poca població y reduhit territori, una importancia comercial y industrial dignes de remarcar-se, com per la seva magnífica marina mercant, cada dia més florent y l'estat prosper de l'agricultura, en el conreu de la qual s'hi aplican tot seguit els novíssims descobriments de la ciencia.

Y com a floró del grau d'avens y ilustració del seu poble, Noruega figura en las estadísticas com una de las nacions en que hi han menys analfabets, fentse admirar al ensemps per sos genis extraordinaris que com Ibsen, Bjoernson, Grieg y Nansen, entre altres, son gloria de las lletres, de las ciencias y las arts.

Un poble en aquestas condicions se troba en la situació de poder anar sense caminadors, y un lligam, per petit y insignificant que siga, li es en destorb y per aixó, aprofitant l'ocasió més oportuna, la de no cumplir el rey Oscar sos debers constitucionals aixís com la práctica seguida en el nomenament de consuls, perjudicial als interessos de la Noruega, ha acordat sol·lemnemnt la seva independencia, corresposta unanimitat per tot el poble y secundada pel element militar y las autoritats.

L'efecte causat a Suecia per aytal aconteixement no ha sigut d'estranyesa com se podia suposar, donchs estava consensuada de que aprop o lluny la separació tindria lloch. La única protesta ha sigut la del Rey, com era de creure y esperar pel compte que li té.

Per lo tant, podem donar per incert tot lo que's deya sobre un possible conflicte armat entre las dugas nacions; al revés, hi han grossos destijos en abdos pobles en guardar las més cordials relacions. Com també creym infundat, al menys per ara, tot lo que s'ha vingut dihent sobre possibles complicacions internacionals, ni ab la unió de Noruega ab Dinamarca.

Lo que's discuteix més es la forma de Govern que adobtará Noruega, y si be'l Govern provisional ha ofert la corona al fill segon del rey Oscar, que fa temps abdica tots els drets que pugués tindre al regnat dels Paissos units, se creu ab molta insistencia qu'aixó es una habilitat diplomática, donchs se diu que Noruega estava segura de que'l príncep Bernadotte no acceptaria ésser rey y aixís podria proclamar-se la República. Un dels ideals del poble noruech; y pera major abundament s'assegura qu'ocupará la presidencia l'ilustre Nansen, célebre explorador del Pol Nord.

Tindrem al corrent a nostres llegidors de tot lo que fassi referensa a n'aquest assumpto y puga interessar-

los. De moment devem felicitar-nos de la independencia de Noruega y desitjarli tota mena de prosperitats y forsa éxit en el desenrotll de sas aptituds.

F. P. CURET

El meu vehí Radilof y el seu convidat

(DE LAS Memorias de un senyor rus DE IVAN TOURGUENEFF)

(Acabament)

Passárem al menjador. En tant que hi anavam y que escullíam el lloch a taula. Fedor Mikkéich, que á consecuencia de la recompensa, tenia els ulls brillants, y el nas un xich vermell, cantava una marxa. Se li havia posat el cobert a una altra taula sense estoballas a uu recó de la sala. El pobre vell havia oblidat fins las més elementals reglas de la bona criansa pera menjar y se 'l devia tenir, en aquestas ocasions sobretot, a una certa distancia dels demés. Se senyá, prengué alé y es posá á devorar com un tiburó lo que li serviren. El dinar fou realment molt ben fet, y com de diumenge, no hi pogué faltar el solemniat gelat de parets tremolosas ni las neulas de pets de monja que 's nomenan polidament vents d'Espanya.

Radilof, que havia servit deu anys en un regiment d'infanteria de linea y havia fet una campanya a Turquia, s'embranchá en un laberinte de relacions, la major part militars; jo l'escoltava am la atenció que exigeixen las conveniencias, y am tot observava de regull a Olga. No era pas molt bonica, pero 'l tirat de resolució tranquila de la seva cara, el seu ample front blanch y llis, sa espessa cabellera y en particular sos ulls negres, petits, mes espirituals, clars y vius, haurían impresionat a qualsevol altre home com m'impresionaren. Ella seguia, per dirho aixís, cada paraula de Radilof; no era tant sols la atenció lo que reflectian sos ulls, sino un interés apassionat. Radilof, pels seus anys, podia serli pare; la tractava de tu, mes vaig endevinar desseguida que no era pas sa filla; tot enrahonant va anomenar sa esposa, «que era sa germana» afegí senyalant á Olga. Aquesta enrogí y baixá 'ls ulls. Radilof callá y mudá de conversa. La vella senyora, durant el dinar no pronunciá una paraula, no va menjar res y no m'insistí pera que provés cap plat. El seu posat semblava indicar un sentiment d'espectació temerosa y sense desesperansa, una d'aquestas desgracias de vells que oprimeixen el cor de l'observador desinteressat.

Al acabar el dinar, Fedor Mikkéich es disposava a obsequiar als generosos hostes y al seu honorable convidat, pero Radilof em mirá y li pregá que callés. El vell es passá la má pels llavis greixosos, feu l'ullet, s'incliná y torná a sentarse, pero aquesta vegada en un ángul de sa cadira. Després de dinar passárem, en Radilof y jo, a lo que 'n deyan despatx.

En els homes fondament dominats per un pensament o una passió, es nota un sintoma que 'ls hi és comú, una certa identitat de maneres y d'actitut que 's trova en tots ells, per diferents que sían sas qualitats, el seu talent, sa posició en el mon y sa educació. Com més observava a Radilof, més clarament veyia que tota la seva ánima girava al voltant d'una idea persistent. Ell rahonava en veritat, d'economia, de cullitas, de guerres, de xafarderías de la comarca, de las properas eleccions, y en parlava ab naturalitat y fins am cert entusiasme; mes de prompte deixava escapar un fort sospir, y es deixava anar en son silló com un home gastat per un pesat treball, y passava varias vegadas la má pel seu front. El seu cor, que res em priva de créuer bo y generós, estava, segons sembla, penetrat de part a part y impregnat per complert d'un sentiment únich. Es una cosa que no podia, certament, deixar de cridar-me la atenció en l'estudi que per curiositat feya del meu vehí; m'era impossible descobrir en ell que estimés res de lo que apassiona als seus semblants; que li agradés el menjar be, o el béuer, la cassa y els rossinyols de Koursk, ni els coloms epilép-tichs, ni la literatura russa, ni las cartas o el billar, ni els balls de reunió, ni las passejadas pels pobles de la comarca y las ciutats, ni las fábricas de paper, ni el sucre de remolatxa, ni las banderas de coloraines dels parchs o jardins, ni el té, ni las obras, ni la orgia, ni el luxo de grans cotxeros, que portan la seva cintura al indret de la aixella, aquets magnífichs cotxeros tant estimats, en quins els ulls. Deu sap per que, saltan del cap á cada moviment de coll.

Barcelona: els mateixos preus, repartint-se a domicili. —Aforas de Barcelona, 5 céntims de més per cada envió d' un ó més exemplars. —Extranger: preus dobles. —S' envia un sol exemplar al qui fassi un donatíu anyal de qualsevol import. —Pagaments a la bestreta: S' admeten sagells de correu y documents de fàcil cobrança. —Es lliure la reproducció dels treballs. —No s' tornen els originals.